

Inserati se sprej-majo in velja
risopna vrsta

1. št., če se tiska 1krat.

12 " " " " " " " " " " " "

15 " " " " " " " " " " " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nepravilna
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice
št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja šte-
vilka „Slovenca“ v torek 29. marca 1881.

Slovenčevim prijateljem

in
naročnikom

na znanjamo sledeče: Sklep, da „Slo-
venec“ mora biti dnevnik, nam ostane vedno
in nepremakljivo pred očmi. Brž ko bode mo-
goče, se bode tudi izvršil, vendar pa
ne popred, dokler se ne odstranijo zadržki
ter nimamo poročstva trdne podlage nje-
govega [obstanka. Mnogostranskih opominov
prijateljev: „Se ne prenehljati ter „Slo-
venca“ v nevarnost postavljati, da
bi zarad pomanjkanja duševne ali
tvarinske hrane pešal ali celó od-
mrl,“ tedaj nismo prezrli in jih tudi zana-
prej prezirali ne bomo.

„Kaj bodo nasprotniki rekli!“ To bode
njihova reč in skrb; nas pa to ne briga ter
tudi zarad tega ne bomo ničesar storili, pa
tudi ničesar opustili. Nam ne gre za baharijo,
ne za kako drugo nagajivost, ampak za boljše
nasmene; zato nas tudi neslane besede neved-
nih ali nevošljivih protivnikov ne bodo v ne-
premišljenosti zapeljale.

Za zdaj ostane tedaj pri starem: „Slo-
venec“ bode izhajal po trikrat na teden.

Zarad naročnine je vse eno, naj je pošlje
kdo kolikor hoče; vpisano bode ter poračunjeno.

naj že dnevnik zščne izhajati, kadar koli si
bodi.

Lepa hvala vsem prijateljem, ki so bili
tako naglo za podporo dnevnika pripravljani;
Naj bi jih še mnogo nasledovalo! Sve-to se na-
dejamo, da trud ne bode zastoj, če tudi ne
gré vse po naših željah; za dobro se dela
tudi — s potrpežljivostjo!

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“.

Po pošti prejemati velja pri trikratnem
izhajanju list za celo leto . . . 10 gl. — kr.
„ pol leta . . . 5 " — " "
„ četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
„ pol leta . . . 4 " 20 "
„ četrt leta . . . 2 " 10 "
Posamezne številke . . . — " 7 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za četrt leta . . . 1 " 50 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr.
več na leto.

List pošljemo vsem dose-danjim naročnikom.
Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj,
ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi
prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso
poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da
tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih
nakaznicah (Postanweisungen)

opravištvu,

na dunajski cesti št. 15.

Javno zaupanje.

(Konec.)

Vgnjezdila se je namreč v poslednjih de-
setih letih javna napaka; pa kaj pravimo na-
paka? Rašči recimo naravnost: hudobija in
očitna, na vse strani škodljiva krivica, ki vživa
zraven še celo postavno in vradno potrjenje.
„Čujte — nezasišano“ bo znabiti kdo vskliknil
in vendar je tako. Čujte: Vgnjezdila se je
pogubljiva navada, da zapravljuje dolžniki, ka-
dar pride njih zadolženo posestvo na javno,
vradno prodajo, vse pokončajo, vse odnesejo,
kar se odrgati dá, ter vradnji in kupcem
prepuštijo golo zemljišče. Naj lepši gojzdi,
vrti s sadnim drevjem se do golega posekajo.
Iz hiše gre vse: okna, vrata, peči, opeke in
streha, da celó zid se razruši, da ne ostane
kamen na kamnu in le Jeruzalemske groblje
kažejo, kje so nekaj stale lepe hiše in velika
vradna poslopja. In tako posestvo, ki je bilo
nekaj veliko, znabiti dvakrat, trikrat več
vredno, kakor posojilo, je zdaj v enaki meri
dvakrat, trikrat manj vredno, kakor posojeno,
le toliko, kolikor je gola, znabiti že leto in
leto neobdelana in negojna zemlja vredna in
upnik zgubi polovico in še več svojega poso-
jenega denarja. Takih zgledov je vsak sodnijski
okraj poln.

Mislite si zdaj prizor: K takemu opehar-
jenemu upniku pride potreben prošnjik; mu
pové svojo nadlogo in prosi na posodbo. Po-
nuja mu v varnost svoje pohištvo in posestvo;

Sanje.

Kaj so sanje? Ali sanje kaj pomenijo,
ali nič? Ali so gola igrača možganskih živcev,
toraj vselej prevara in laž; ali pa ima člove-
ško telo še ktere do zdaj neznane organizme,
ki zamorejo pokazati svoje bitje toliko uspeš-
neje in vidneje, kedar drugi organi počivajo?
To so vprašanja, ki čakajo še svoje rešitve,
in tudi naslednjim vrstam ne pripisujem mož-
nosti, da bi dale zadostiven odgovor nanje;
pisane so le, da se stvar v misel vzame in
morda koga k podobnemu preiskovanju nagne.

V današnjem materialističnem času, ko
ljudje le to verjamejo, kar zamorejo potipati
s prsti ali pa vsaj videti z očmi, v našem času,
pravim, nikdo „izobraženih“ ne veruje, da bi
vtegnile sanje kaj pomeniti; sodi se sploh, da
je to gola igrača domišljije v možganih, ker
tamošnji živci niso popolnem mirni. Meni pa
se dozdeva, da se končna sodba o tej zadevi
ne bi smela tako na lahkomu skleniti. Do zdaj
se je mislilo, da ima človek samo pet čutov,
s katerimi občuje s svojo okolico, namreč vid,
sluh, okus, vzduh in tipalni čut. Pa kakor so
novejše študije pokazale, da živalsko življenje
ne obstoji samo v krogotoku krvi po telesu
in v delovanju živcev, ampak da se vsak or-
ganični proces vrši s pomočjo necega električ-

nega toka, in da je prav ta elektrika ona oživ-
ljajoča moč, ki dela telo bolj ali manj živo,
veselo, krepko; — tako bomo morali priznati,
da tipalni čut človeški in tudi živalski ni še
dobro preiskan, in da je mnogo rahlejši in
finejši, nego se sploh misli, da je čudovito na-
tančen in rahločuten. Obče je znano, in tega
menda nihče ne bo tajil, da bližajočega se
človeka prej čutimo, nego ga vidimo ali sli-
šmo. Kedar se kak človek bliža, čutijo ga
vsi navzoči že iz daljave, ne da bi ga videli,
in nehoté se začó o njem pogovarjati, in na-
vadno potem ravno ustopi, kedar o njem go-
voré; zato se je naredil pregovor: „kedar od
volka govoriš, pa pride.“ Ljudje mislijo, da je
to slučaj; pa to ni res, slučaj se ne ponavlja
tako pogostoma in tako redno; to je nek po-
seben čut, ki ga v njegovem bistvu še prav
ne poznamo; pri psih, ki jamejo lajati pred
prihodom, ali tuliti pred smrtjo kacega člo-
veka, pravijo, da je to tako bister vozduh, če-
ravno še ni dokazano; pri ljudeh pa kaj ta-
cega vendar ne bodo trdili, saj se vendar člo-
vek ne more ponašati s posebno bistrim vozdu-
hom. Kakor električni tok preleti v enem tren-
otku celi svet, kar bi prej nihče ne bil ver-
jel, dokler ni bilo dokazano, ravno tako je
tudi ta človeški čut, o katerem govorimo, ču-
dovito bister, hiter, tenak ali ne vem, kako

bi se izrazil. Če se namreč znanec spominja
svojega znauca, ki biva še tako daleč od njega
proč, pravijo, da se onemu, kterege se je spom-
nil, začne „kolcati“, tedaj človek iz daljave
zamere čutiti drugega človeka, ki upliva na
njegov telesni organizem! Se ve da, novošegni,
materialistični „izobraženci“ bodo s svojo sodbo
hitro gotovi, ter bodo z bahatim smehom tr-
dili, da so to gole, neumne, kmečke bajke.
Jaz pa mislim, da je taka sodba prehitra, ako-
ravno si ne usojam trditi, da to stvar bolje
razumem, ko kateri drugi človek. Naše ljudstvo
enoglasno trdi, da to „kolcanje“ izvira od spo-
minov daljnih ali bližnjih znancev, in sicer
pravijo, da pride iz srca; zakaj bi zavrgel
enoglasno sodbo tolikih ljudi, podedovano že
od prejšnjih rodov? Ali mar nemam več uzroka,
spoštovati jo kot sad neke empirične zna-
nosti? Pogosto se tudi zgodi, da se ljudem
nasznani smrt v daljavi bivajočih znancev ali
posebno bližnih zlahtnikov na ta ali oni način.

Iz mnogih slučajev navedem le enega, ki
se kot resničen pripoveduje. Neka gospodična
v Berlinu bila je zaročena z nekim mladim
častnikom, ki ga je močno ljubila. Prišla pa
je nemško-francozka vojska in nje ženin je
moral na bojišče. Čez nekaj tednov sedela
je ta gospodična med svojimi ljudmi pri kosilu,
kar na enkrat glasno zavpije in v omedlevo

obeta in dokazuje, koliko več je njegovo posestvo vredno, kakor dotična svota itd. Mu bode li upnik kaj verjel? Kaj posodil? Dvomimo; saj v desetih enakih primerljiveh gotovo devetkrat ne; če tudi bi se od marsikterega smelo soditi, da je pošten ali — ni ga več zaupanja. O to je v resnici zlo, ki veliko dalje in globokeje sega, kakor si marsikdo misli, ter korenine potrebnega nasprotnega zaupanja tako spodkopuje, da gotovo nima nikdo pojma o tem, kdor med ljudstvom ne živi in z njim ne čuti.

In kar je naj žalostniši, ima ta očitna krivica za upnike in vse pomoči potrebno prebivalstvo javno, vladno potrjenje; saj ljudstvo tako sodi in se mu zameriti ne more. Glejte, naj kdo vkrade ali goljufa 100, 50, 20 gld., da tudi le 10, 5, 1 gld., bo po postavi in zaluženji zato kaznovan. Prav tako in mora tako biti. Ali zdaj pa obrnimo to na zadolžena posestva. Tako posestvo prav za prav dolžnikovo več ni, in vendar poseka naj lepše gojzde, razruši drage hiše in poslopja, tedaj škoda na stotine in tisoče napravi in to ne za leto, dve, tri leta, ampak 20, 50 let in sicer vse to nalašč premišljeno in iz hudobne volje in vendar — navadno brez vse kazni, le sem ter tje znabiti dobi zapora za kaki dan! Neverjetno in vendar resnično!

Pa se znabiti nikdo čez to ne pritoži in tedaj, kjer ni tožnika ni sodnika! Mogoče, da se zdaj že marsikdo ali pa tudi nobeden ne pritoži, ker skušnja uči, da je vse zastoj. Ali pritoževalo pa se je, pa iztožilo ničesar. Sodnije in nadsodnije pravijo: „Ne moremo pomagati, nimamo nobene postave“. Naj se pa pritožba naredi na ministerstvo, se pa tu izve: „Sodite po postavah, saj jih imate“. Kaj je resnica? Resnica je, da tako neopravičljivo in nezagovorljivo djanje ostaja brez kazni, ter da upnik trpi veliko škodo ali pa tudi vse zgubi, javnemu zaupanju pa se vseka smrtna rana.

Pa ne le posamezen trpi škodo, ampak v prvi vrsti celi okraj, potem tudi dežela in cesarstvo. Namesti da bi sadje rastlo in marsikterega lakota rešilo, je posekano in sožgano.

Lepi gojzdi so kinč dežele, zabranujejo sušo in presilne plohe ter ohranjujejo vlažnost zemlje. Posekane goličave pa ostajajo navadno le nerodovitno grmovje, ali pa pusti kras.

In vendar je pomoč tako neznansko lahka, da je le čudno, da se to ne zgodi. Zadostovalo bi, če bi se postava oklicala, da prodajalec in kupec zarubljenega blaga zapadeta po velikosti škode toliko in toliko časa zapora in da sta kupec in prodajalec dolžna vso škodo dvakrat ali še večkrat povrniti. Naj bi se to v vsakem sodnijskem okraju le enkrat oestro izvršilo, bi radi vedeli, kdo bi si upal take posestva še dalje poškodovati ali take reči kupovati.

Naj bi se pač to zgodilo, ter zabranilo tako res rokovnačarsko poškodovanje deželnega in državnega premoženja! — Skrajni čas je že!

Politični pregled.

V Ljubljani 23. marca.

Avstrijske dežele.

Državni zbor je sprejel postavo o reklamacijskih obrokih in postavo za pobiranje davkov v mescih april in maj, ter pričel debato o zemljiškem davku.

V **petnajstoročje** desnice (eksekutivni odbor) volili so Poljaki namesto Smolke dr. E. Čerkavskega.

Česki klub v Pragi je sklenil resolucijo, v kateri oestro obsoja umor ruskega cara.

Bosansko poveljništvo bo popustil fzm. Württemberg, ter pojde v Levov. Vlado Bosne prevzame fml. Dahlen. Litzelhofen, ki je bil poveljnik v Levovu, pojde v pokoj. Za metropolita v Bosni je imenovan Sava Kosanovič in prisegel cesarju že zvestobo.

Liberalci bodo zopet zoper pobiranje davkov glasovali.

Hohenwartov klub je izdelal postavo za **borzni davek**, ter jo je poslanec Obreza predložil državnemu zboru.

Za sekcijkega šefa pri naučnem ministerstvu je imenovan neki Pozzi, na pol Nemeč, na pol Lah, pa sovražnik Slovanom, kakor se je pokazal v Dalmaciji. S takimi imenovanji nas osrečujeta Tasffe in Konrad!

pade. Ker je bilo to pri njej nekaj nenavadnega, zapisali so dan in uro, kdaj se je to zgodilo. Čez nekaj časa prišel je neki ranjeni častnik v Berlin, ter je naznanil tej rodbini žalostno vest, da je oni častnik, ki je bil zenin hišne hčere, v bitki pri G. — usmrten, on sam pa, namreč ranjeni častnik, ki je to novico prinesel, je v isti bitki dobil svojo rano in videl pasti svojega tovarša. Prašali so ga potem, kateri dan in katero uro da se je to zgodilo, ranjeni častnik je imel to zapisano, — in na občno začudenje se je pokazalo, da je bil tisti dan in tista ura, ko je gospodična tako nenadno v omedlevice padla! — Takih pripovedk, ki gotovo ne morejo vse zlagane biti, dalo bi se še na stotine nabrati, naši kmetje jih vedó prav mnogo; v mestih pa so že bolj redki. Ni namreč vsak človek enako občutljiv za to čudovito daljnočutenje; na kmetih, kjer ljudje zmerno živé, kjer bolj glavo in srce kultivirajo, nego trebuh, kjer v čistem zraku bivajo in svojih živcev nimajo pokvarjenih po raznih strasteh, tam so ljudje veliko bolj rahločutni in nežni, nego smo mi v mestih. Človek nežnih živcev čutil bo kako nevarnost že iz daljave, pijanec pa ali sicer človek spridenih živcev ne čuti nevarnosti, dokler ob njo ne zadene; nežnemu človeku zadostuje dvoumna beseda, da mu pretreseš

ž njo celo teló, človeka spačenih živcev pa ne gane družega, ko poleno ali pest, tako neobčutljiv mu je postal ves organizem. Kdor se toraj hvali, da ne veruje v nič višega, nič duševnega, da nič ne sluti, ko to, kar potipa, da nič ne čuti, ko le morda še klofuto mu priloženo, in kdor toraj vse take reči, pristopue le nežnejim, kot babjeverstvo zasmehuje in se zavolj tega svojega surovo materialističnega mišljenja štuli kot jako „izobraženega“ človeka, — on le dokazuje, da ima popačene živce, da ni zdrav, da je kakor oglušen, — manjka mu enega čuta — imenoval sem ga prej „daljnočutenje.“ Ta čut reši mnogo ljudi iz kake nevarnosti in morda nam je prav za to dan. Sliši se dostikrat, ko ljudje pravijo: „Nekaj mi je pravilo, nikar ne hodi —“, „nekaj mi je pravilo, nikar se ne pečaj s tem človekom —“ itd. Ljudje toraj poznajo ta čut, pa ne vedó, kaj je in od kod pride, za to mu pravijo „nekaj“; saj tudi učenjaki nič več ne vedó o tem čutu, ko da je „nekaj“! In ravno ta „nekaj“, ta do zdaj neznani čut se oglašá v časih, ne vselej, tudi v sanjah, in v takih slučajih se po mojih mislih zgodi, da zamorejo sanje biti resnične, ali pa da nekaj pomenijo. O tem pa hočemo v prihodnjem listu še nekoliko pomeniti se.

Vnuje države.

Rusija. Vjet je 24 letni Zeljabov, o katerem sodijo, da je bil duša nihilistične zarote in eden od treh glavnih voditeljev njenih. — Več policijskih uradnikov je bilo iz službe izpuščenih, ker so premalo oestro nadzorovali početje nihilistov. — Ruski novi car je odgovoril avstrijskemu cesarju na njegovo milovalno pismo, se mu zahvalil za izraženo sočutje, in in izrekel upanje, da bosta Rusija in Avstrija, kakor do zdaj, tudi zanaprej prijatelji ostali. — Prijeli so nihilista, ki je imel 700.000 rubljev pri sebi. Drug nihilist, ki so ga vjeli, je imel pri sebi revolver, bodalo, strup in 20.000 rubljev. Na tistem mestu, kjer je bil cesar ubit, se bo zidala cerkev. — Nihilisti še vedno žugajo. Novi car je dobil boda tudi pismo, da bo tudi umorjen, če do maja ne dá ustave. To je le težko verjeti, ker nihilistom ni nič za ustavo ker hočejo vse prekucniti in vse oblasti odpraviti, toraj jim ustava ne zadostuje. — Zele razkačeni so Rusi na Švico, ker se tam ruski nihilisti brez strahu izbirajo in svoje uaklepe kujejo. „Novo Vreme“ zahteva naj ruski poslanik Švico zapusti, naj se vsi Švicarji iz Rusije preženejo, in naj se na vsako blago iz Švice po dvojna colnina naloži. Ako še to nič ne bo pomagalo, naj se Nemčiji dovoli, da celo Švico podjarmi in v svoj žep vtakne (bravo!) — Ruska vlada hoče vse druge vlade povabiti na skupno zatiranje nihilistov in socialnih demokratov. — Loris Melikov je hotel odstopiti, pa cesar ga ni spustil, češ, da ga še potrebuje. — Prostor, kjer je bil car umorjen, je lepo okinčan s cvetlicami. Bolgarski knez je na istem prostoru molil.

„N. Allg. Zeitung“ sumniči zdej Poljake da so oni krivi umora carovega. To grdo obrekovanje pruskega lista, ki se ne more na nič dejanskega opirati, izvira menda le iz poželenja do še večjega zatiranja pruskih Poljakov. Ich kenne dir, Spiegelberg! List kliče Avstrijo, Rusijo in Nemčijo na boj zoper Poljake in sumniči ruski list „Golos“ da je od Poljakov najet, ker piše za spravo s Poljaki. V tej zadevi se moramo pač za Poljake potegniti in odbijamo intervencijo nemških listov v slovanskih preprih!

Izvirni dopisi.

Z Ljubljane, 20. marca. (Matica Hrvatska.) Zbog potresa v Zagrebu se je bilo razpošiljanje knjig „Matice hrvatske“ za l. 1880 zakasnilo. Zadnje tedne je razpošiljala svoja izdanja. Tudi ljubljanski udje so prejeli naslednje knjige: 1.) Slike iz geologije. Prirodopisne i kulturne crtice. Napisao Mijo Kišpatić. Sa 66 slika. Nagradjeno iz zaklada grofa Draškovića za god. 1879. 14 pol. Cena 1 gl. 50 2.) Razgovori o narodnem gospodarstvu. Po Franceskom od I. J. Rapeta za hrvatski svet priredio dr. Blaž Lorković, sveučilištni profesor. 23 pol. cena 1 gl. 3.) Stanko Vraz. Izabrane pjesme. S uvodom Franje Markovića. 22 pol. Krasotisk i poželji krasovez z zlatorezom za doplačilo 70 novč. Sicer cena 1 gl. 80. 4.) Janko Jurković: Sabrane pripoviesti, čez 12 pol, 75 novč. 5.) Siemkiewicz: Hlania pripoviest, 10 pol 50 novč. Obečane „Poviesti Hrvatske“ 1. dio. Sp. Tade Smičiklas se ravno zbog nezgod ni mogel izdati ter se je odložil za tekoče leto. Pa udje so za svoj letni prinos 3 gl. že s temi 5 knjigami dovolj obdarovani, saj njih navadna, nikakakor ne visoka cena iznaša itak 5 gl. 55 kr.

Ker je „Ljubljanski Zvon“ v svojih pismih

iz Zagreba (piše Jos. Staré) št. 2 str. 110—115, začetek namen in dolžnosti, sploh vso osnovo sedanje Matice hrvatske opisal ter nanjo opozoril slovensko inteligenco, mi je pač ni treba vnovič dosti priporočevati. Saj jo njena slovenska dela naj bolj priporočujejo. Vsa izobrazena Slovenec pa hrvatsko knjigo lahko čita že s pomočjo navadnega priročnega slovarja (n. pr. Veseličevega, še bolj Filipovičevega 2 zv.) Zdi se mi, da je tudi naša Matica, ko je izdala: Hrvatsko Slovnico za Slovence, hotela saj našo izobrazeno mladino spodbuditi k čitanju hrvatskih slovstvenih proizvodov. Kdor pa hoče priti do hrvatskih knjig, (kajti po naših ljubljanskih bukvarnah sploh ni dobiti drugih slovanskih knjig) po ceni in v obilnosti, naj boljša pot mu je pristopiti k slovstvenim zavodom Matice hrvatske in svetojeronimskega društva (za ljudsko knjigo.) Letni prinos za Matico brez vseh drugih obveznosti je 3 gl. (in nekoliko poštnih stroškov, ki se pa po številu udov itak zmanjšujejo.) Pri društvu sv. Jeronima (kakor naše Mohorjevo) plača član 3. reda enkrat za vselej 5 gl.

Kaže se, da bi delovanje Matice hrvatske imelo biti kažipot tudi naši Matici, ktera nas je sicer tudi, ne more se tajiti ravno kar obdarovala z lepimi in jedernatimi knjigami, ki pa, zdi se mi vender le zaostajajo za izdavanji hrvatske posestrime; kažipot naši inteligenci, posebno kar se tiče književnega delovanja. Ako primerjamo dotične odbore, najdemo, da je hrvatski brezdvomno bolj marljiv, pa da odborniki ne dajo samo svojega imena, temuč tudi sami slovstveno delujejo. Res moramo pomisliti, da so tem razmere ugodniše in da plemenito nakano slovstvenega izobraženja vlada podpira, kar pri nas ni bilo temuč še nasprotno, da se je našim požertvovalnim profesorjem za zlo jemalo, ako so stopili v take književne odbore. Zdaj, upamo, so ti časi pretekli.

(Konec prihodnjič.)

Od Celja, 17. sušca. (P. Pij VI. na Avstrijskem l. 1782.) V stari kroniki našel sem zaznamovano, danes pred devet in devetdesetimi leti so sv. Oče Rimski papež Pij VI. na potu k cesarju Jožefu II. na Dunaj v Celji prenočevali. Bila je takrat dne 17. sušca „tiha nedelja.“ Kedaj da so iz Celja odrinili, ni bilo zapisano, pa gotovo se je to že drugi dan 18. sušca zgodilo. Ako se ne motim, so sv. Oče Pij VI. v Mariboru na god sv. Jožefa v Lavretanski kapeli Mariborskega grada sv. mašo služili. Pokojni grof Brandis je v svoji sivi starosti še s posebno pobožnostjo pripovedoval to preimenitno dogodbo, da so v njegovi grajski kapeli sv. Oče daritev sv. maše opravljali. Popotovali so nenavadno urno. 27. svečana zapustili so sv. mesto Rim, brž ko ne 15. sušca dospeli so v Ljubljano in 22. sušca istega l. 1782. bili so že na Dunaji. Treba je pomisliti, kako težavno da je takrat bilo potovanje. Vendar iz ljubezni do avstrijskih katoličanov sploh, posebno pa v obrambo raznih samostanov in cerkvenih ustanov, ktere je hotel cesar Jožef II. blizo vse zatreti, napravili so to daljno in težavno pot. Žali bože, da so pri cesarju Jožefu II. le malo, malo opravili. „Ako imate svitli cesar! jekleno srce, potem naj ne bom več trkal“ so bojda djali sv. Oče, ter so 22. mal. travna l. 1782 zopet zapustili Dunaj ali Beč. Avstrijske katoličane veže sv. dolžnost, ob pravem času skrbeti, da se bode k leti stoletni spomin na ta pohod sv. Očeta po vsem avstrijskem cesarstvu slovesno obhajal. „K. V.“ sprožile so tudi misel, naj bi sl. družba sv. Mohora že letos skusila po posebnem spisu svoje društvenike na ta imenitni spomin pri-

pravljati. Naj bi vsi rodoljubi, kteri imajo kaj starih spominskih bukev v ta namen urno po časnikih priobčili, kar najdejo o tem važnem popotovanji zapisanega. Gotovo bode vsak kraj zanimalo zvedeti, ali in kedaj da so tam sv. Oče bili?

Z Dunaja, 16. marca. (Umor ruskega cara. — Volitev podpredsednikov. — †. Grofa Andreja Hohenwarta pogreb. — Interpelacija slovenskih poslancev. — Državni zbor.) Umor ruskega cara Aleksandra II. daje listom še vedno obilno gradiva. Vsi listi obsojajo grozovitne hudodelstvo, le „Presse“ ima tako malo takta in rahločutja, da ji je umor samo „nesreča“, ki je zadela carsko hišo rusko. Mnogi poslanci so pričakovali, da se bode predsednik državne zbornice v prvi seji spominjal grozovitega dogodka in izrekel o jstro obsodbo nad doprinešenem hudodelstvom, kakor se je zgodilo v zbornicah drugih dežel. Pa reč se v naši zbornici javno ni opomnila, in sicer menda zato ne, ker je vlada g. predsedniku izrekla željo, naj se o teh vnanjih dogodkih molči. Nečemo in ne moremo soditi, je bilo to prav ali napačno, ker ne poznamo natančnejih vzrokov, ki jih je vlada pri tem sklepu imela, opomniti le hočemo, da se ta molčečnost celo našim liberalcem čudna zdi, in da so oni v svojem klubu izrekli svoj stud nad zavratnim umorom ruskega cara.

Zadnjič sem pisal, da se liberalci pri volitvi podpredsednika niso hotli porazumeti z večino. Njihovi listi so celo rekli, da bode za splošnje razmere boljši in jasnejši, ako se tudi prvi podpredsednik vzame iz večine. Danes pa ti listi upijejo in kričé, da jih večina brezobzirno stiska, da se nič na manjšino ne obrača, da je predsedništvo strankarsko itd. Tem ljudem družega ni mar kakor hujskati, ker se še vedno nahajajo brezumni ljudje, ki dogodkov ne presojujejo sami, ampak slepo sodijo, kakor jim taki listi narekajo.

Pogreb grofa Andreja Hohenwarta bil je včeraj jako slovesen. Ob eni je predsednik dr. Smolka sklenil sejo državnega zbora in skoraj vsi poslanci so šli naravnost v Pavlansko cerkev, kjer je bilo ob dveh truplo rankega blagoslovljeno, p tem pa prepeljano na centralno pokopališče. Razun poslancev bili so prišli v cerkev tudi vsi ministri in mnogo druge visoke gospode dunajske.

Interpelacija slovenskih poslancev naredila je v merodajnih krogih velik vtis. Ker je jako zmerno in nepristranko sestavljena, podpisali so jo prav radi tudi mnogi nemški poslanci, in ne more se ji očitati, da ni imela družega namena, kakor napraviti nekoliko vriša. Tudi vlada se bode ravno zavoljo tega veliko raje odločila v tej zadevi kaj storiti, ker ne more očitati, da jo hoče interpelacija spraviti v zadrege. Kdor razmer ne pozna, ampak jih opazuje od daleč, bi morebiti mislil, da bi več o jstrost ne škodovala, kdor pa sam ima kaj opraviti, se lahko prepriča, da se z moško pa lepo besedo veliko več opravi kakor z brezumnim ropotanjem.

Državni zbor danes nadaljuje posebno obravnavo 6. paragrafa postave o novem hišnem davku. Dozdaj so govorili poslanci Pitej Weeber in Dipauli. Ker se k omenjenemu paragrafu nasvetuje mnogo pristavkov, nekteri sodijo, da se bodo ti pristavki vrnili davkarskemu odseku, preden se konečno sklene ome-njeni paragraf.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. marca.

(Dolenjska železnica.) Nekteri domoljubi so se pogovarjali te dni o tem, kako bi se zamoglo pospešiti zidanje dolenjske železnice. Povdarjalo se je, da je ta železnica potrebna veliko bolj kot mednarodna kupčijska črta, nego kot lokalna železnica za Dolenjce, in sicer je potrebna in priporočila vredna iz teh glavnih uzrokov: 1. je najkrajša črta iz južne Nemčije in južnozpadne Avstrije v iztočne dežele, ter ter bi zvezala Tirolsko, Švico, Bavarsko, Koroško, Solnograško, gorenjo Avstrijo in Kranjsko po ravni črti z Bosno in Hercegovino, z Albanijo in Macedonijo, morala bi se toraj zidati kot nadaljevanje Rudolfove železnice po črti Ljubljana — Karlovec — Gradiška — Banjaluka — Sarajevo — Novi Bazar — Solun; 2. arelska železnica, ki se ravno zdaj zida, izplačala se bo le potem, ako se zveže z orientom po nasvetovani črti Ljubljana — Sarajevo — Solun; 3. Rudolfova železnica se do zdaj ne izplača, in podpirati se mora na državne stroške; skrb vlade mora toraj biti, da se znebi primanjkljaja pri Rudolfovi železnici, in to se zamore zgoditi le po nasvetovani črti, ki ima biti nadaljevanje Rudolfove železnice, in ki se mora zidati na državne stroške; 4. potrebna je ta železnica tudi iz strateških ozirrov, ker ne gre, da bi bila Cisalajtani zvezana z orientom samo po črti Brod-Sarajevo; 5. je nekoliko te črte že izdelane (Novi-Banjaluka) in je očitvidno, da se mora ta črta raztegniti čez Travnik do Sarajeva; 6. dolenjska stran do zdaj nima železnice in bi je bila tudi potrebna, kakor se sploh že davno čuti potreba, naj bi se Ljubljana zvezala s Karlovcem, ki je že zvezan z Reko in bi toraj ta črta v nekoliko meri koristila tudi ogerski luki Reki. — Omenjeni možje so se menili, ali bi ne bilo dobro, ko bi se stvar preresetavala na ljudskem shodu. Vsaakako pa so se odločili, da hočejo spisati prošnjo na državni zbor, da naj se ta železnica na državne stroške zida, ter jo bodo izročili slovenskemu poslancu baronu G ö d e l n u, ki je predsednik železniškega odseka, ob enem pa prosili tudi slovenskega poslanca Obrezo, ki je tudi ud tega odseka, naj to prošnjo gorko podpira. — Pričakovati je, da bodo ta izgled posnemale tudi tiste dolenjske občine, ki si od te železnice kaj dobička obetajo.

(Pressnitz in kranjska hranilnica) Občno je mnenje, da je Pressnitzeva (recte Prosenčeva) tatvina bila le mogoča vsled malomarnosti direktorja Janeschitza. Vprvo je Janeschitz njegov stric, in je morda Pressnitz (recte Prosenec) na ta račun grešil, v drugo pa je Janeschitz (recte Janežič) prepustil svojemu nečaku, tako pripovedujejo, odpiranje iz dežele došlih denarnih pisem, kar bi bil moral menda sam opravljati. Tudi nadzorniki računov niso posebne hvale vredni, ker toliko let niso nič zapazili. Zdaj se pač kaže, da bi bili gospodje voditelji in nadzorniki kranjske hranilnice bolje storili, da so račune pregledavali, namesto da so uradnike svoje gonili v volilni boj zoper Slovence, zoper oni narod, ki vse te uradnike in celi zavod uzdržuje s svojimi ulogami in obrestmi. Denar vplačujejo slovenski hlapci in dekle, posojuje se pa zoper slovenskim kmetom, zato je nerazumno, odkodi jemlje in s čim opravičuje vodstvo hranilnice toliko strastno sovraštvo zoper nas narod in zoper narodno stranko, ki zagovarja koristi tega naroda. Bolje bi pač bilo, ko bi se gospodje Janeschitz (recte Janežič) in dr. bolj držali svojega posla, sicer jim kdo še enkrat

celo blagajnico odnese, kedar bodo ravno najboljše volje v kazini popivali in čez Slovence zabavljali. — Opomnimo le še to: naši revni ljudje ne nosijo svojih prihranjenih krajcarjev zato v hranilnico, da bi se z njimi na dunajski borzi igralo, in če je ta igra moderna in liberalcem priljubljena, naj igrajo s svojim denarjem, ne pa z našim! To smo opravičeni izreči v imenu vseh slovenskih poslov, ki imajo denar v hranilnici, pa se sami za sebe potegniti ne znajo!

Razne reči.

— Sveto leto. „Germania“ poroča, da so sv. oče Leon XIII. oklicali na Nemškem sveto leto, ki ima trajati od 19. sušca do 1. novembra t. l. in da pravijo k uvodu svoje okrožnice:

„Vojskovalna cerkev Jezusova, ki tako krepko skrbi za blagor in za mir človeškega rodu, mora pri sedanjih težavnih časih mnoge bridkosti prenašati in vedno nove viharje prestajati, tako da je zares podobna oni barčici na Genezaretskem jezeru, ki jo je nekdanji vihar po valovih premetaval, akoravno je nosila gospoda Krista in njegove učence. V nenavadni meri se množi zares prevzetnost sovražnikov katoliške cerkve, njih število, njih moč in predrznost njihovih naklepov; ne zadosti, da se nebeških nauk javno odpovedujejo, silijo še z vso močjo in strastjo na to, da bi se cerkvi odtegnil vsak upliv na državne razmere in javno življenje narodov. Zato nahaja cerkev pri spolnovanji svoje jej po ustanovniku naložene dolžnosti vedno več zaprek. Dejanje te pogubne zarote občuti najhuje škof Rimski, ki je oročan svojih podedovanih pravic in svojega vzvišenega poklica ne more brez ovire spolnovati, ker so mu pustili kakor v zasmehovanje le senco nekdanje kraljeve oblasti. Po sklepu Božje previdnosti k tej vzvišeni časti poklicani in v izročeni nam skrbi za celo cerkev čutimo že dolgo, kakor smo že večkrat rekli, današnje težavne in bridke razmere. Ne bomo se spuščali v podrobnosti, ker je tako že vsem znano, kaj se skozi več let že v tem našem mestu godi. Še tukaj v središču katoliške resnice se najsvetejše reči zasramujejo, dostojnost apostolskega stola skruni, in hudobni ljudje žalijo papeško veličastvo. Vzele so se nam mnogo ustanove, ki so bile ustanovljene od naših prednikov za svete namene in naslednikom izročene s pristavkom, naj jih ohranijo za vse čase; žalili in škodili so celo pravice onega svetega zavoda, ki ima namen, razširjati katoliško vero, ki ima velike zasluge ne samo za vero, ampak za civilizacijo poganskih narodov. Mnogo katoliških cerkvá so zaprli ali jih izročili posvetnim namenom, pomnožile pa so se cerkve krivovercev, in škodljivi nauki se širijo brez kazni s peresom in dejanjem. Politični mogočniki delajo dostikrat take postave, ki so razžaljive za katoliško cerkev in vero, in to pred našimi očmi, ki moramo po ukazu Božjem braniti krščanske koristi in katoliško cerkev. Brez ozira na to, da je rimskemu papežu dana oblast podučevanja, branijo nam, mladino podučevati, in če se nam dovoli, kar se nikomur ne brani, da smemo na svoje stroške šole ustanovljati prilastuje si država nadzorstvo tudi nad temi šolami. To žalostno stanje obžalujemo toliko bolj, ker nam je nemogoče, pomagati si. Kajti bolj nas imajo sovražniki v svoji oblasti, nego smo svobodni v svojih sklepih, in še ta prostost, ki se nam pušča, nima stalne vrednosti,

ker se nam vsak čas lahko vzame ali skrči. Vidi se pa, da se hudobne misli in njih nasledki vedno bolj širijo po krščanskem svetu. Cerkvi sovražni narodi padajo v vedno večje stiske, in kjer koli je uničena ali oslabiljena katoliška vera, tam se prikazujejo brezumni nazori in želje po novotarizmah. Če zaničujejo ono vzvišeno in plemenito oblast, ki zastopa oblast Božjo na zemlji, kako bodo brzdale ljudstvo, ki bo zmirom ljuteje in brezumneje zahtevalo nemejeno svobodo. Človeška družba, akoravno je že mnogo trpela, nahaja se še vedno v strahu in trepetu pred še večimi nevarnostmi, in to le iz ravno naštetih vzrokov. Da sveta cerkev odbije hude napade sovražnikov, in da toliko bolj zamore spolnovati svojo nalogo, zato so sv. oče oklicali sveto leto in ga postavili pod varstvo sv. Jožefa, patrona cele katoliške cerkve, h kateremu naj bi verniki vsak dan molili.

— Samomorivka po izstradanji v tukejšnji okrožni jetnišnici je umrla pretečeni teden Marija Golob, iz Maribora, ktera vkljubu vsemu prigovarjanju skozi 19 dnij nij hotela ničesar zavživati. Le posiloma so spravili v njo nektere kratki po nekoliko kaplic vode. Eui so sodili, da je to delala iz hudobne trme; drugi menijo, da je bila nekoliko nora. Najbrž pa je bila oboje skupaj.

— Celjska posojilnica začne vsled raznih ovirov svoje delovanje še le prihodnji torek, 29. marca. — Slišimo, da se enaka zadruga snuje tudi v Braslovčih po prizadevanji ondotnega preč. gosp. dekana J. Bohinca-Pogumni, rojaki, na ielo; toda bodimo previdni! Propad nesrečne banke „Slovenije“ naj nas pri snovanji posojilnih zadrug spametuje!

Poziv

slovenskim gosp. učiteljem pripravnikom in šolskim prijateljem!

Odkar se učé naši otroci slovenski čitati, odkar se rabijo slovenski abecedniki v naših začetnih šolah, pogrešajo vsi učitelji in odgojitelji te nežne mladine slovenskega navoda za podučevanje na najnižji stopinji narodne šole. Posebno pa primanjkuje take knjige mladim nastoplim učiteljskim močem in zlasti še pripravnikom, katerih velika naloga je ravno v tem, da se urijo v navodu, kako jim bode postopati s pervenci ljudske šole. V nemškem jeziku ima učitelj na razpolaganje več navodov te verste, naj imenujem samo Hermanovo „Unterklasse“ in Saatterjev: „Das erste Schuljahr“. V slovenščini smo še vedno brez te

tako potrebne pomožne knjige, da bi bilo uže zdavno mnogim učiteljem in pripravnikom dobro služila, in dasiravno se je v tej stroki po šolskih listih uže veliko pisalo.

Ker se je nadjati, da bode po učiteljskih kmalu dovoljeno tudi s pomočjo slovenskih knjig pripravljati se za bodoče podučevanje v slovenskih šolah, in ker je marsikteri učitelj tako knjigo uže davno želel; zato sem se odločil spisati in založiti takov „navod za podučevanje pervencev“, ako bi me g. g. sodrugi in šolski prijatelji pri tem podpirati blagovolili.

Predno morem dati namreč v tisk knjigo, katerej bode cena 60 kr., vabim na obilo naročevanje vse prijatelje pravega napredka naših šolskih razmer, da bodem vsaj nekoliko poročstva imel za vseh tega podjetja.

V Kerškem 1. sušca 1881.

J. Lapanje, šolski voditelj.

Za stradajoče brate na Notranjskem:

Rodoljub s Koroškega 20 gid. Dobrotnik z Brezovca 5 gid. G. J. J. 2 gl. Neka osoba po Ant. Žlogarju za stradajoče Zemonce na Krasu 2 gl.

„Das arme Leben und bittere Leiden unseres Herrn Jesu Christi und seiner heiligsten Mutter Maria“

je naslov ravno kar na svitlo dane prelepe knjige po zapisnikih Klemensa Brentano, kakor mu je narekvala po vsem krščanskem svetu znana Katarina Emerih.

Prekрасno delo kinča čez 60 lepih podob, ki predočitujejo sloveče kraje in druge znamenite reči.

V knjigi se nahajajo najpred predpodebe stare zaveze, kakor jih je v premišljevanji gledala Katarina Emerih in so v kaki zavezi z Odrešenikom. Do zdaj ni bilo tega še ničesar natisnjenega. — Potem sledijo vse skrivnostne prikazni o neomadežanem Spočetji M. D.; o mladostnih letih D. M. in J. Kr. Potem se nahaja vse že znano in še neznan o javnem življenji Jezusovem; o njegovem terpljenji in smerti, vnebohodu, prihodu sv. Duha in vnebovzetji D. M.

Za sklep sledijo naznanila o delovanji in smerti sv. apostelnov. (2)

Celo delo bo obsegalo 20 zvezkov po 6—8 pól; cena po 42 kr. brez poštnine. Prva dva zvezka sta že na svitlem, drugi bodo redno sledili.

Izledna zvezka se lahko vidita ter na celo dele naročuje

v katoliški bukvarni.

Telegrafične denarne cene 23. marca.

Papirna renta 73.47 — Sreberna renta 75.05 — Zlata renta 91.70 — 186Oletno državno posojilo 129.75 — Bankine akcije 810 — Kreditne akcije 288.50 — London 117.60 — — Ces. kr. eskini 5.53 — 20-frankov 9.31

Kupčija z glaževino.

Udano podpisani naznanjam čestitemu občinstvu in posebno prečastitemu duhovenstvu, da sem odprl

trgovino z glaževino, prstene in porcelansko robo v Ljubljani, na Starem trgu št. 30,

tik poslopja c. kr. deželne sodnije, pod firmo

PEREGRIN KAJZEL.

Slavno občinstvo vabim, da naj me počasti z obilnimi naročili ter zagotavljam, da bodem naročila ceno in pošteno izvrševal.

Sè spoštovanjem

Peregrin Kajzel,

trgovec z glaževino.

(1)